

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziesiąta izba)

z dnia 30 kwietnia 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Polityka społeczna – Ochrona bezpieczeństwa i zdrowia pracowników –
Dyrektywa 2003/88/WE – Zakres stosowania – Odstępstwo – Artykuł 1 ust. 3 – Dyrektywa
89/391/EWG – Artykuł 2 ust. 2 – Działania oddziałów interwencyjnych policji

W sprawie C-211/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (sąd administracyjny i pracy w Miskolcu, Węgry) postanowieniem z dnia 21 lutego 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 6 marca 2019 r., w postępowaniu:

UO

przeciwko

Készenléti Rendőrség,

TRYBUNAŁ (dziesiąta izba),

w składzie: I. Jarukaitis, prezes izby, E. Juhász i C. Lycourgos (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny : G. Pitruzzella,

sekretarz: M. Longar, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 stycznia 2020 r.,
rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu UO – I. Balázs, kamarai jogtanácsos,
- w imieniu Készenléti Rendőrség – A. Kenyhercz, kamarai jogtanácsos,
- w imieniu rządu węgierskiego – G. Koós, Z. Fehér i M.M. Tátrai, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – L. Havas, M. van Beek oraz N. Ruiz García, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: węgierski.

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 ust. 2 dyrektywy Rady 89/391/EWG z dnia 12 czerwca 1989 r. w sprawie wprowadzenia środków w celu poprawy bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w miejscu pracy (Dz.U. 1989, L 183, s. 1) oraz art. 1 ust. 3, art. 2 pkt 1 i 2 dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy (Dz.U. 2003, L 299, s. 9).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach postępowania toczącego się pomiędzy UO a Készenléti Rendőrség (oddziałami interwencyjnymi policji, Węgry) w przedmiocie wynagrodzenia za sprawowany przez UO dyżur.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa 89/391

- 3 Artykuł 2 dyrektywy 89/391 stanowi:

„1. Niniejsza dyrektywa będzie miała zastosowanie we wszystkich sektorach działalności, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym (przemysłowym, rolniczym, handlowym, administracyjnym, usług, szkolnictwa, oświaty i kultury, działalności rozrywkowej itp.).

2. Niniejsza dyrektywa nie będzie miała zastosowania tam, gdzie istniałaby sprzeczność interesów – w odniesieniu do specyficznej działalności publicznej i społecznej, takiej jak siły zbrojne czy policja, lub też w odniesieniu do określonych dziedzin działalności w zakresie usług związanych z ochroną cywilną.

W powyższych wypadkach bezpieczeństwo i higiena pracy pracowników powinny być zapewnione w sposób możliwie jak najszerszy, z uwzględnieniem zasad i celów niniejszej dyrektywy”.

Dyrektywa 2003/88

- 4 Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2003/88:

„1. Niniejsza dyrektywa ustala minimalne wymagania w zakresie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w odniesieniu do organizacji czasu pracy.

2. Niniejszą dyrektywę stosuje się do:

- a) minimalnych okresów dobowego odpoczynku, odpoczynku tygodniowego oraz corocznego urlopu wypoczynkowego, przerw oraz maksymalnego tygodniowego wymiaru czasu pracy; oraz
- b) niektórych aspektów pracy w porze nocnej, pracy w systemie zmianowym oraz harmonogramów pracy.

3. Niniejszą dyrektywę stosuje się do wszystkich sektorów działalności, zarówno publicznego, jak i prywatnego, w rozumieniu art. 2 dyrektywy 89/391/EWG, bez uszczerbku dla przepisów art. 14, 17, 18 oraz 19 niniejszej dyrektywy.

[...]”.

5 Artykuł 2 tej dyrektywy ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

1. »czas pracy« oznacza każdy okres, podczas którego pracownik pracuje, jest do dyspozycji pracodawcy oraz wykonuje swoje działania lub spełnia obowiązki, zgodnie z przepisami krajowymi lub praktyką krajową;
2. »okres odpoczynku« oznacza każdy okres, który nie jest czasem pracy;

[...]”.

6 Artykuł 17 ust. 3 omawianej dyrektywy stanowi:

„Zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu można stosować odstępstwa od art. 3, 4, 5, 8 oraz 16:

[...]

c) w przypadku działań obejmujących potrzebę ciągłości usług lub produkcji, w szczególności:

[...]

- (iii) usług prasowych, radiowych, telewizyjnych, produkcji kinematograficznej, usług telekomunikacyjnych i pocztowych, usług ogniowych [straży pożarnej] oraz ochrony ludności;[...]

[...]”.

Prawo węgierskie

7 Paragraf 102 ust. 1 rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (ustawy nr XLII z 2015 r. regulującej stosunki pracy osób zatrudnionych w korpusach wykonujących funkcje policyjne) stanowi:

„Członek personelu zawodowego ma następujące obowiązki związane z pełnieniem służby:

- a) stawić się w gotowości do pełnienia służby w określonym miejscu i czasie oraz pozostawać w tej gotowości przez cały okres służby i wypełniać swoje zadanie oraz pozostawać w tym celu w dyspozycji,

[...]”.

8 Paragraf 141 ust. 1 tej ustawy stanowi:

„Przełożony może zobowiązać członka personelu zawodowego, aby poza czasem pełnienia służby i w interesie służby przebywał w miejscu – innym niż miejsce przydziału służbowego – w którym można się z nim skontaktować, w którym jest przygotowany do przystąpienia do pełnienia służby, i z którego może w każdym momencie zostać wezwany do rozpoczęcia wykonywania zadań służbowych

[...]”.

9 Paragraf 364 ust. 1 tej ustawy stanowi:

„Niniejsza ustawa wraz z dekrétami wydanymi na podstawie upoważnień zawartych w §§ 340 i 341, dokonuje transpozycji

[...]

5) dyrektywy [2003/88]

[...]”.

10 Paragraf 58 ust. 1 rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (ustawy nr XXXIV z 1994 r. o policji) stanowi:

„Funkcjonariusze policji mogą zostać rozmieszczeni w patrolach [...]

b) w celu przeciwdziałania zgromadzeniom masowym mogącym stanowić zagrożenie dla życia lub bezpieczeństwa mienia lub osób lub w celu zapobiegania aktom przemocy, które mogą mieć takie następstwa, oraz w celu zatrzymania ich sprawców;

[...]

j) w innych przypadkach przewidzianych przez ustawę”.

11 Zgodnie z § 2 ust. 1 rendőrség szerveiről és a rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. korm. rendelet (dekretu rządowego nr 329/2007 w sprawie sił policyjnych oraz regulującego zadania i uprawnienia sił policyjnych) z dnia 13 grudnia 2007 r.:

„Jednostkami wchodzącymi w skład korpusu generalnego policji, stworzonymi w celu wykonywania określonych zadań, są:

a) oddziały interwencyjne;

[...]”.

12 Magyar Köztársaság rendőrségének csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998 ORFK utasítás (instrukcja komendanta głównego policji nr 11/1998 w sprawie regulaminu służby patrolowej policji Republiki Węgierskiej) z dnia 23 kwietnia 1998 r. stanowi:

„[...]

12. [...]

[...]

Służba w trybie gotowości w patrolu

Celem służby w trybie gotowości jest utrzymanie patrolu w stanie umożliwiającym rozpoczęcie wykonywania zadań tak szybko, jak to możliwe. Obejmuje to zgrupowanie, rozmieszczenie i działanie patrolu, utworzenie i rozmieszczenie potrzebnych ekip lub grup, dostarczenie środków materialnych niezbędnych do funkcjonowania patrolu, przygotowanie jednostki i jej utrzymanie na określonym poziomie operacyjnym.

14. Patrol może zostać postawiony w stan gotowości poprzez uprzednio zaplanowaną mobilizację przy znajomości przewidywanych zadań lub poprzez mobilizację zarządzoną w sytuacji awaryjnej. Ta ostatnia może nastąpić w szczególności, gdy już rozpoczęto realizację zadań w trybie gotowości, a konieczne jest zarządzanie nowego stanu gotowości oraz nie jest możliwa lub wystarczająca mobilizacja sił policyjnych działających zgodnie z inną formą pełnienia służby.

[...]

17. Stopień dyspozycyjności patrolu pełniącego służbę w trybie gotowości wyraża szybkość, z jaką może rozpocząć określone zadanie. Będzie on tym większy im bardziej kompletna będzie sporządzona uprzednio przez szefa jednostki policyjnej definicja warunków koniecznych do rozpoczęcia zadania. W zależności od wystąpienia tych warunków patrol będzie pozostawać w stanie podwyższonej gotowości lub w stanie ogólnej gotowości.

[...]

19. Służba w trybie gotowości rozpoczyna się w momencie osiągnięcia określonego stopnia gotowości i trwa do jego odwołania albo do przejścia do innych czynności. Patrol, który pełni służbę w trybie gotowości, musi być w stanie wykonać określone zadania w czasie krótszym niż 15 minut w przypadku podwyższonej gotowości i w czasie nieprzekraczającym jednej godziny w przypadku zwykłej gotowości. Szef jednostki policyjnej, który zarządza wykorzystanie patrolu, może skrócić zwykle terminy w zależności od charakteru przewidzianego zadania lub od przygotowania grupy”.

Okoliczności faktyczne w postępowaniu głównym i pytania prejudycjalne

- 13 W dniu 1 stycznia 2011 r. UO wstąpił do oddziału interwencyjnego policji. Oddział ten jest szczególnym korpusem służb policji ogólnej, który posiada szczególne uprawnienia i wykonuje szczególne zadania na całym terytorium Węgier. Oddział interwencyjny policji uczestniczy między innymi w wykonywaniu nieplanowanych działań wymagających szybkiej i skoordynowanej interwencji patrolu policji. UO został przydzielony w ramach oddziału interwencyjnego policji do grupy interwencyjnej na granicach Miszkolca (Węgry).
- 14 W okresie od lipca 2015 r. do kwietnia 2017 r. UO jako członek jednostki patrolowej pozostawał w służbie w trybie gotowości. W tym okresie zadania na granicy nie były wykonywane w miejscu zwykłego zatrudnienia w Miszkolcu, lecz w południowym segmencie granicznym w komitacie Csongrád (Węgry).
- 15 W omawianym okresie pracodawca UO zarządzał w ramach zadań wykonywanych na granicy, po pierwsze, pełnienie służby ponadnormatywnej i po drugie, dyżury poza czasem zwykłej służby, ponieważ obie te służby musiały być zapewniane przez patrole.
- 16 Czas dyżuru był traktowany przez pracodawcę UO jak okres odpoczynku. UO uważa natomiast, że w tym okresie zapewniał on w rzeczywistości dyżur poza czasem zwykłej codziennej służby, który powinien być traktowany jako „czas pracy”, za który powinien otrzymywać nie dodatek za dyżur, lecz świadczenie z tytułu służby ponadnormatywnej.
- 17 Sąd odsyłający wskazuje, po pierwsze, że zgodnie z § 364 ust. 1 pkt 5 regulującej stosunki pracy osób zatrudnionych w korpusach wykonujących funkcje policyjne ustawa ta ma na celu wdrożenie dyrektywy 2003/88, lecz nie definiuje ona ani pojęcia „czasu pracy”, ani pojęcia „okresu odpoczynku”, a po drugie, że UO opiera się na tej dyrektywie w celu uzasadnienia swoich roszczeń.

- 18 Sąd ten stawia sobie jednak pytanie, czy wspomniana dyrektywa, a w szczególności definicje zawarte w jej art. 2 pkt 1 i 2, mogą mieć zastosowanie do UO jako członka oddziału interwencyjnego policji, zważywszy, że rozpatrywana działalność różni się od działalności wykonywanej w zwykłych okolicznościach.
- 19 W tym względzie sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy zakres podmiotowy stosowania dyrektywy 2003/88 został określony w art. 2 dyrektywy 89/391. Jeśli tak, sąd odsyłający stawia sobie również pytanie, czy działalność członka oddziału interwencyjnego policji posiada szczególne cechy właściwe dla specyficznej działalności publicznej, które jednoznacznie sprzeciwiają się zastosowaniu dyrektywy 89/391 i art. 2 pkt 1 i 2 dyrektywy 2003/88.
- 20 Zdaniem sądu odsyłającego tak właśnie jest. Sąd odsyłający zauważa bowiem, że oddział interwencyjny policji jest specjalnym korpusem sił policyjnych, który wykonuje szczególne zadania policyjne, określone w ustawie, przy czym w niniejszej sprawie UO był również zobowiązany do wykonywania ogólnych zadań policyjnych. Dodaje, że UO wchodzi w skład personelu tych jednostek specjalnych i że, w tym kontekście, wykonywał specyficzną działalność policyjną stanowiącą część działalności publicznej, a tym samym definicje zawarte w art. 2 dyrektywy 2003/88 nie powinny go dotyczyć.
- 21 W tych okolicznościach Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (sąd administracyjny i pracy w Miskolcu, Węgry) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 1 ust. 3 [dyrektywy 2003/88] należy interpretować w ten sposób, że podmiotowy zakres stosowania tej dyrektywy jest określony przez art. 2 dyrektywy [89/391]?
- 2) Czy, w przypadku odpowiedzi twierdzącej, art. 2 ust. 2 dyrektywy [89/391] należy interpretować w ten sposób, że art. 2 pkt 1 i 2 dyrektywy [2003/88] nie ma zastosowania do policjanta będącego członkiem personelu zawodowego oddziału interwencyjnego policji?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

- 22 Zdaniem rządu węgierskiego przedstawione pytania są niedopuszczalne ze względu na to, że spór w postępowaniu głównym dotyczy wynagrodzenia pracowników.
- 23 W tym względzie należy stwierdzić, że z wyjątkiem szczególnego wypadku dotyczącego corocznego płatnego urlopu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 dyrektywy 2003/88, dyrektywa ta ogranicza się do uregulowania niektórych aspektów organizacji czasu pracy celem zapewnienia ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników, skutkiem czego co do zasady nie znajduje ona zastosowania do wynagrodzeń pracowników (wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 35 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 24 Niemniej jednak stwierdzenie to nie oznacza, że nie należy udzielać odpowiedzi na postawione w niniejszej sprawie pytania.
- 25 Sąd odsyłający uważa bowiem, że niezbędna mu jest wykładnia pewnych przepisów dyrektywy 2003/88, aby mógł orzec w przedmiocie toczącego się przed nim sporu. W szczególności sąd ten dąży do ustalenia, czy członkowie służb policji sprawujący obowiązki takie jak te rozpatrywane w postępowaniu głównym są objęci zakresem stosowania dyrektywy 2003/88, po to, aby mógł on ustalić, czy kwalifikacji okresów dyżuru pełnionego przez UO jako „czasu pracy” czy „okresu odpoczynku” należy dokonywać w świetle definicji zawartych w art. 2 pkt 1 i 2 tej dyrektywy, zanim przejdzie do ustalania skali

wynagrodzeń, którą trzeba zastosować do wspomnianych okresów. Wynika z tego, że kwestia, czy wspomniana dyrektywa ma zastosowanie w sporze zawisłym przed sądem odsyłającym, podobnie jak kwestia, czy możliwość tego zastosowania zależy od dyrektywy 89/391, powinna zostać zbadana przed kwestią dotyczącą istnienia prawa do zapłaty dodatku do wynagrodzenia, której rozstrzygnięcie należy do sądu krajowego.

- 26 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że skierowane pytania są istotne dla rozstrzygnięcia sporu zawisłego przed sądem odsyłającym, a tym samym pytania te są dopuszczalne.

Co do istoty sprawy

- 27 Poprzez oba swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy wykładni art. 1 ust. 3 dyrektywy 2003/88 należy dokonywać w ten sposób, że art. 2 pkt 1 i 2 tej dyrektywy znajduje zastosowanie do członków służb porządkowych sprawujących obowiązki ochrony na granicach zewnętrznych państwa członkowskiego w wypadku napływu na te granice obywateli państw trzecich.
- 28 Z postanowienia odsyłającego oraz z przebiegu rozprawy, która odbyła się przed Trybunałem, wynika bowiem, że spór w postępowaniu głównym dotyczy wynagrodzenia za okresy dyżuru pełnionego przez UO w okresie od lipca 2015 r. do kwietnia 2017 r. W omawianym okresie UO sprawował obowiązki w zakresie ochrony granic, które Węgry dzielą zarówno z Republiką Serbii, jak i z Republiką Chorwacji i Rumunią, które nie należą do strefy Schengen.
- 29 Artykuł 1 ust. 3 dyrektywy 2003/88 określa jej zakres stosowania poprzez odniesienie do art. 2 dyrektywy 89/391.
- 30 Zgodnie z art. 2 ust. 1 dyrektywy 89/391 ma ona zastosowanie „we wszystkich sektorach działalności, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym”, do których zaliczają się „usługi”.
- 31 Niemniej jednak z art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391 wynika, że dyrektywa ta nie ma zastosowania tam, gdzie istniałaby sprzeczność interesów – w odniesieniu do specyficznej działalności publicznej i społecznej, takiej jak siły zbrojne czy policja, lub też w odniesieniu do określonych dziedzin działalności w zakresie usług związanych z ochroną cywilną. Artykuł 2 ust. 2 akapit drugi tej dyrektywy uściśla jednak, że w takim wypadku bezpieczeństwo i higiena pracy pracowników powinny być zapewnione w sposób możliwie jak najszerszy, z uwzględnieniem celów tej dyrektywy.
- 32 Należy wobec tego ustalić, czy obowiązki takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym mogą podlegać odstępstwu przewidzianemu w art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391, które powinno być interpretowane w sposób ograniczający jego zakres do tego, co jest absolutnie niezbędne dla ochrony interesów, które pozwala ono chronić państwom członkowskim (wyroki: z dnia 5 października 2004 r., Pfeiffer i in., od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, pkt 54; a także z dnia 20 listopada 2018 r., Sindicatul Familia Constanța i in., C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 53).
- 33 W tym względzie należy stwierdzić w pierwszej kolejności, że ochrona granic zewnętrznych państwa członkowskiego w kontekście napływu obywateli państw trzecich stanowi działalność należącą do służby publicznej w rozumieniu art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391.
- 34 W drugiej kolejności należy podkreślić, że taka działalność może wykazywać pewne cechy szczególne w porównaniu z innymi rodzajami działalności w ramach służby publicznej w ogólności lub utrzymaniem porządku, w szczególności.

- 35 Należy w konsekwencji ustalić w trzeciej kolejności, czy szczególne cechy tej specyficznej działalności służby publicznej sprzeciwiają się w sposób wiążący – z uwagi na absolutną konieczność zagwarantowania skutecznej ochrony zbiorowości – temu, aby dyrektywa 2003/88 była stosowana do tej działalności (zob. podobnie wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 55).
- 36 W tym względzie rząd węgierski podnosi, że nie można było zaplanować czasu pracy członków oddziału interwencyjnego policji zatrudnionych na granicach zewnętrznych, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia stałej obecności i służby oraz brak możliwości przewidzenia zakresu zadań, które mają być wykonywane przez tę służbę. Na rozprawie przed Trybunałem oddział interwencyjny policji bronił zasadniczo tego samego stanowiska.
- 37 Prawdą jest, że okoliczność, iż pewne szczególne rodzaje działalności wchodzące w zakres służby publicznej nie pozwalają, ze względu na swój charakter, zaplanować czasu pracy, należy do szczególnych cech takich działań, które na mocy art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391 uzasadniają odstępstwo od zasad w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników (wyroki: z dnia 5 października 2004 r., *Pfeiffer i in.*, od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, pkt 55; a także z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 64).
- 38 Artykuł 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391 umożliwia zatem utrzymanie skuteczności takich szczególnych działań, których ciągłość jest niezbędna dla zapewnienia skutecznego wykonywania zasadniczych funkcji państwa (wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 65 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 39 Ten wymóg ciągłości należy jednak oceniać przy uwzględnieniu specyficznego charakteru danej działalności (wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 66).
- 40 Tym samym, po pierwsze, z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że wymóg ciągłości służb działających w obszarze zdrowia, bezpieczeństwa i porządku publicznego nie stoi na przeszkodzie temu, by działania tych służb – jeżeli odbywają się w normalnych warunkach – mogły być organizowane, w tym w odniesieniu do godzin pracy pracowników w ten sposób, aby odstępstwo przewidziane w art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391 miało do tych służb zastosowanie jedynie w wypadkach o wyjątkowej wadze i skali (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 5 października 2004 r., *Pfeiffer i in.*, od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, pkt 55, 57; z dnia 12 stycznia 2006 r., *Komisja/Hiszpania*, C-132/04, niepublikowany, EU:C:2006:18, pkt 26; a także z dnia 20 listopada 2018 r., *Sindicatul Familia Constanța i in.*, C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 67).
- 41 Tym samym z orzecznictwa Trybunału wynika, że dyrektywa 2003/88 znajduje zastosowanie do działalności w obszarze zdrowia, bezpieczeństwa i porządku publicznego, nawet jeżeli są one wykonywane przez siły interwencyjne w terenie, i jeżeli mają na celu świadczenie pomocy, jeśli wykonywane są w zwykłych warunkach, stosownie do misji wyznaczonej danej służbie i to nawet wtedy, gdy interwencje, do których te działalności mogą doprowadzić, są z natury nieprzewidywalne i mogą wystawić pracowników, którzy je przeprowadzają, na określone ryzyko w zakresie ich bezpieczeństwa lub zdrowia (zob. podobnie wyrok z dnia 5 października 2004 r., *Pfeiffer i in.*, od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, pkt 57; a także postanowienie z dnia 14 lipca 2005 r., *Personalrat der Feuerwehr Hamburg*, C-52/04, EU:C:2005:467, pkt 52).
- 42 Wynika z tego, że zastosowanie art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391 do usług świadczonych w obszarze zdrowia, bezpieczeństwa i porządku publicznego jest uzasadnione jedynie nadzwyczajnymi zdarzeniami, takimi jak katastrofy naturalne lub technologiczne, zamachy lub poważne awarie, których waga i skala wymaga przyjęcia środków niezbędnych do ochrony życia, zdrowia i bezpieczeństwa społeczności i których prawidłowe wykonanie byłoby zagrożone, gdyby przestrzegane były wszystkie

przepisy dyrektywy 2003/88. Tego rodzaju przypadki uzasadniają przyznanie bezwzględności pierwszeństwa celowi ochrony ludności ze szkodą dla przestrzegania przepisów tej ostatniej dyrektywy, które mogą być tymczasowo naruszone w ramach tych służb (zob. podobnie postanowienie z dnia 14 lipca 2005 r., Personalrat der Feuerwehr Hamburg, C-52/04, EU:C:2005:467, pkt 53–55).

- 43 Po drugie, należy przypomnieć, że orzecznictwa, o którym mowa w pkt 40–42 niniejszego wyroku, nie można interpretować w ten sposób, że wyklucza się, iż niektóre konkretne działania służby publicznej wykazują, nawet jeżeli są wykonywane w zwykłych warunkach, tak specyficzne cechy charakterystyczne, że ich charakter stoi w sposób nieunikniony na przeszkodzie planowaniu czasu pracy w sposób określony wymogami zawartymi w dyrektywie 2003/88 (wyrok z dnia 20 listopada 2018 r., Sindicatul Familia Constanța i in., C-147/17, EU:C:2018:926, pkt 68).
- 44 Jednakże z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, nie wynika, by zadania z zakresu ochrony na granicach zewnętrznych realizowane przez policję interwencyjną miały cechy do tego stopnia szczególne. Tym samym nie wykazano, aby obowiązek przyznania w regularnych odstępach czasu członkowi policji interwencyjnej prawa do godzin lub dni odpoczynku po przepracowaniu przez niego pewnej liczby godzin lub dni naruszał istotny aspekt zadań, które pracownik ten ma wykonywać w sposób zwyczajowy, ze względu na to, że zadania te, z uwagi na ich szczególne cechy, mogą być wykonywane tylko w sposób ciągły i tylko przez tego jednego pracownika. Należy dodać, że koszty wynikające dla pracodawcy z konieczności zastąpienia omawianego pracownika w okresach odpoczynku, które powinny mu zostać przyznane na mocy dyrektywy 2003/88, nie mogą stanowić uzasadnienia dla niestosowania tej dyrektywy (zob. podobnie wyrok z dnia 9 września 2003 r., Jaeger, C-151/02, EU:C:2003:437, pkt 66, 67).
- 45 Do sądu odsyłającego należy wobec tego ustalenie, czy zadania wykonywane przez UO w spornym okresie były wykonywane w okolicznościach o wyjątkowej wadze i skali, uzasadniających zastosowanie do nich odstępstwa przewidzianego w art. 2 ust. 2 akapit pierwszy dyrektywy 89/391.
- 46 W tym względzie sąd ten powinien wziąć pod uwagę wszystkie istotne okoliczności, między innymi fakt, że zadanie rozpatrywane w postępowaniu głównym trwało przez wiele miesięcy.
- 47 W szczególności do niego należy ustalenie, czy napływ obywateli państw trzecich na granice zewnętrzne Węgier uniemożliwił ochronę tych granic w trakcie całego spornego okresu na zwykłych warunkach zgodnie z zadaniami powierzonymi oddziałowi interwencyjnemu policji.
- 48 W tym celu sąd odsyłający powinien uwzględnić, po pierwsze, okoliczność, że zgodnie z postanowieniem odsyłającym służba ta została utworzona właśnie w celu uczestniczenia w wykonywaniu zadań wymagających szybkiej reakcji, a po drugie, orzecznictwo Trybunału przypomniane w pkt 41 niniejszego wyroku, zgodnie z którym dyrektywa 2003/88 ma zastosowanie do działań sił porządkowych wykonywanych w zwykłych warunkach, zgodnie z powierzonymi im zadaniami, nawet jeśli interwencje, do których taka działalność może prowadzić, są ze swej natury nieprzewidywalne i stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa i zdrowia pracowników.
- 49 Ponadto sąd odsyłający powinien upewnić się, że ze względu na wagę i skalę okoliczności nie było możliwe zorganizowanie danej służby w taki sposób, aby każdy z jej członków mógł korzystać z okresu odpoczynku zgodnego z wymogami określonymi w dyrektywie 2003/88.
- 50 W tym celu powinien on ustalić, czy nie było możliwe zapewnienie, przynajmniej począwszy od pewnego momentu w trakcie spornego okresu, mechanizmu rotacji pracowników umożliwiającego zagwarantowanie każdemu pracownikowi okresu odpoczynku zgodnego z wymogami dyrektywy 2003/88.

- 51 Wreszcie należy dodać, że zakładając, iż sąd odsyłający dojdzie do wniosku, że szczególne cechy związane z zadaniami wykonywanymi przez członków oddziału interwencyjnego policji w okresie od lipca 2015 r. do kwietnia 2017 r. nie pozwalają, ze względu na swój charakter, zaplanować czasu pracy, sąd ten powinien uwzględnić okoliczność, że art. 2 ust. 2 akapit drugi dyrektywy 89/391 przewiduje, iż nawet w takim wypadku właściwe organy zapewniają bezpieczeństwo i higienę pracowników w sposób możliwie najszerszy.
- 52 Z całości powyższych rozważań wynika, że na postawione pytania należy odpowiedzieć następująco: wykładni art. 1 ust. 3 dyrektywy 2003/88 należy dokonywać w ten sposób, że art. 2 pkt 1 i 2 tej dyrektywy ma zastosowanie do członków sił porządkowych, którzy wykonują zadania związane z ochroną granic zewnętrznych państwa członkowskiego w przypadku napływu na te granice obywateli państw trzecich, chyba że w świetle wszystkich istotnych okoliczności okaże się, iż zadania są wykonywane w ramach zdarzeń nadzwyczajnych, których waga i skala wymagają przyjęcia środków niezbędnych do ochrony życia, zdrowia i bezpieczeństwa danej społeczności, a prawidłowe wykonanie tych zadań byłoby zagrożone, gdyby były przestrzegane wszystkie zasady przewidziane w tej dyrektywie, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

W przedmiocie kosztów

- 53 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziesiąta izba) orzeka, co następuje:

Wykładni art. 1 ust. 3 dyrektywy 2003/88/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 4 listopada 2003 r. dotyczącej niektórych aspektów organizacji czasu pracy należy dokonywać w ten sposób, że art. 2 pkt 1 i 2 tej dyrektywy ma zastosowanie do członków sił porządkowych, którzy wykonują zadania związane z ochroną granic zewnętrznych państwa członkowskiego w przypadku napływu na te granice obywateli państw trzecich, chyba że w świetle wszystkich istotnych okoliczności okaże się, iż zadania są wykonywane w ramach zdarzeń nadzwyczajnych, których waga i skala wymagają przyjęcia środków niezbędnych do ochrony życia, zdrowia i bezpieczeństwa danej społeczności, a prawidłowe wykonanie tych zadań byłoby zagrożone, gdyby były przestrzegane wszystkie zasady przewidziane w tej dyrektywie, czego ustalenie należy do sądu odsyłającego.

Podpisy